Ostara

Ondertussen zien we de paas eitjes al weer geruime tijd in de winkel liggen. Ieder jaar steeds eerder lijkt het wel. Maar wat moeten we ermee? Waar komt het vandaan?

De Saksische godin Eástre, of Ostara, godin van de lente, wier naam voortleefde in het Engelse woord voor Pasen, Eáster, is te vergelijken met Frigga want zij wordt eveneens beschouwd als de godin der aarde, of liever van de opstanding der natuur na de lange dood van de winter. Deze bevallige godin was zo innig geliefd bij de oude Teutonen, dat zelfs, nadat het Christendom ingevoerd was, zij een zo vriendelijke herinnering aan haar behielden, dat zij haar niet wilden verlagen tot de rang van een demon, zoals vele andere goden, en hun naam.
Het is lang een gebruik geweest deze dag te vieren door, het uitwisselen van geschenken in de vorm van gekleurde eieren, want het ei is het zinnebeeld van het beginnende leven; dus hielden zich de eerste Christenen aan deze regel. In verschillende delen van Duitsland kan men nog stenen altaren zien, die als Eáster-stenen bekend staan, omdat zij waren gewijd aan de godin Ostara. Zij werden met bloemen bekranst door de jonge mensen, die er vrolijk omheen dansten bij het licht van grote vreugdevuren.

Ostara, ook wel Ostar, Ostare, Eostre, Eostra, Eostar of Eástre genaamd, is wellicht de meest mysterieuze figuur van de Germaanse godenwereld! Heeft ze nu bestaan of is Ostara een verzinsel? Natuurlijk bestaat ze voor ons Heidenen, voor religieuze tegenstanders uiteraard niet! Van waar de twijfel? Is er wel twijfel?

In de huidige tijd zitten we opgescheept met een joods feest pascha of pesach, in meer christelijke termen pasen! Over de invulling van dit feest gaan we niet uitwijden, wel over de diverse naamgevingen! De oude Vlaamse naam, nochtans in sommige streken nog in omloop, voor pasen is Ooster of Oosteren! Dit kan men vergelijken met het Duitse Ostern (Hoogduits Ôstarûn), het Engelse Easter en het Oudnoorse Austr (oosten)! Deze naam is dus wijd verspreidt!

De eerste maal dat de zogenaamde godin Ostara wordt vermeld is in de werken van de Angelsaksische geestelijke Beda Venerabilis (673 – 735). Volgens Beda werd april in het Oud-Engels Ēastur-mōnath geheten.

‘... Esturmonath [Eosturmonath], qui nunc paschalis [pascalis] mensis interpretatur, quondam a dea illorum, quae Eostra [Eostrae, Eostre] vocabatur, et cui in illo festa celebrantur, nomen habuit ...’

‘... Eosturmonath, die nu met paasmaand wordt vertaald, heeft de naam van hun godin die Eostre werd genoemd en voor wie zij deze feesten vierden...’

In het oud Hoogduits is het Óstar-mánód, of het nieuwe equivalent Oster-manot, in het oud-Noors is het Ein-manudr en Harpa, wat beide Ooster-maand betekent.

Ook de bekende Jakob Grimm legde een verband tussen een Germaanse godin Ôstara en de hoogdag met het Heidense Lentefeest Ôstarûn, gekerstend tot pasen! Karel de Grote Massamoordenaar noemde april Ostarmânoth volgens zijn biograaf Eginhard!

Ostara

Dus volgens Beda, een christen, bestond er een godin Ostara geheten! Ostara of oosten is verwant aan het Oudindische ‘usás’ wat ‘dageraad’ of ‘voorjaar’ betekend! Men kan immers de Lente vergelijken met de Dageraad! Waar de Lente een opkomend en warmer wordend seizoen is (een nieuw geboren jaar), is de Dageraad de komst van de opklimmende Zon tijdens de Dag (een nieuw geboren dag)! Of met andere woorden... Na de donkerste maanden van het Jaarwiel (Winter) kondigt de Lente een nieuw begin aan! Na de duistere Nacht is de Dageraad, met de Zon die opkomt in het oosten, een nieuw begin dat zich dagelijks herhaalt! Het Oosten, de Lente en de Dageraad zijn dus met elkander verwant!

Een ander merkwaardig feit, maar niet onverklaarbaar, is dat men in vele plaatsnamen het gedeelte ‘oosten’ terugvindt! Dat in tegenstelling tot het ontbreken van de gedeelten ‘westen’, ‘noorden’ of ‘zuiden’ in deze zelfde omgeving! Zo vind men op verscheidene plaatsen een Oosterberg maar geen Westerberg, Zuiderberg of Noorderberg! Het behelst hier dus iets anders dan louter een berg in het oosten gelegen! Naar alle waarschijnlijkheid zijn deze plaatsen dus gewijd aan de godin Ostara! Ander voorbeelden zijn Oesterholz, Osterbrunnen, Osterberg en Osternstein in Duitsland en Oosterhout (Ostreholt), Oosterbeek en Asterlo (Oosterlo) in Nederland!

Nog een gedicht gevonden in het klooster Corvey te Westfalen:

‘Eostar, Eostar,
Eordhan modor,
Geune these
Acera vaxeandra,
And virdhendra,
Èa cinendra,
Eluiendra,
Frida him.’

‘Eostar, Eostar,
Der aarde moeder,
Laat deze akker gedijen
En groen worden,
Hem bloeien,
Vruchten dragen,
Vrede hem.’

Men kan dus besluiten dat er een godin Ostara heeft bestaan! Er was een voorjaarsfeest aan haar gewijd, er zijn geschreven christelijke bronnen die dat bevestigen en er zijn plaatsnamen naar haar vernoemd! Reden genoeg om in het bestaan van een godin Ostara te geloven! Ostara als vruchtbaarheidsgodin (vooral voor de vruchtbaarheid bij dieren) en godin van de Dageraad!

<u>Bronnen:</u>

– hagal.nl
– Noordse mythen uit de Edda en Saga's, H.A. Guerber.
– Wikipedia.org

© Het Germaans Genootschap, Grasmaand 2012